

LA CEAS ANIVERSAR

VALENTIN TOMULEȚ – OMUL, ISTORICUL ȘI PROFESORUL

Personalitate proeminentă a vieții științifice și didactice din Republica Moldova, Valentin Tomuleț împlinește 70 de ani. E vârsta toamnei, care-i face cinste distinsului profesorul, ajuns la acest anotimp cu demnitate de cetățean și de patriot al pământului românesc, căci cu generozitatea sa de cercetător și cadu didactic n-a încetat să promoveze adevărul științific despre istoria teritoriului dintre Prut și Nistru și să educe tânăra generație în spiritul valorilor umaniste, naționale și democratice.

Personalitatea profesorului Valentin Tomuleț s-a impus demult în viața științifică și didactică a Republicii Moldova. Opera sa constituie un fundament important în studierea evoluției social-economice a Basarabiei în secolul al XIX-lea. Acest fapt este dovedit, pe de o parte, prin cele cincisprezece monografii și sutele de articole publicate în Republica Moldova, România, Ucraina, Federația Rusă, Belarusi, Armenia etc., iar pe de altă parte, prin cele peste 50 de generații de studenți pe care-a dăscălit (35 de generații de la Facultatea de Istorie și peste 30 de generații de la Facultatea de Arte Frumoase, USM), inclusiv cursurile predate la alte instituții superioare de învățământ sau, mai bine spus, prin miile și miile de studenți cărora le-a insuflat și educat dragostea de trecut, de adevăr și de cultură.

Valentin Tomuleț s-a născut la 15 septembrie 1952 într-o familie de plugari, formată din Nicolae al lui Panteleimon Gorobeț (Vrabie) și Alexandra lui Nicolae Burca, locuitori ai satului Tabani din raionul Briceni, un sat vechi din nordul Basaabei, cu frumoase tradiții românești. Studiile medii le-a urmat în satul de baștină, Tabani, între anii 1960 și 1970, unde a manifestat dragoste de carte și un viu interes pentru istorie. Dragostea pentru istorie i-a fost altoită de Nicolae Constantin Nagherneac, profesor de istorie, și de către Olga Nicolae Nagherneac, învățătoare din clasele primare, care le povesteau elevilor cu multă pasiune despre istoria neamului, despre Ion Creangă și Mihai Eminescu.

După absolvirea școlii medii din satul natal și un „an de meditație”, cum îl numește însuși profesorul Tomuleț, depune actele pentru a fi admis la una din cele mai prestigioase facultăți – cea de Istorie. În pofida concursului extrem de mare, Domnia Sa a trecut cu brio examenele de admitere, astfel că în septembrie 1971 îl găsim pe Valentin Tomuleț student la Facultatea de Istorie din cadrul Universității de Stat din Moldova (pe atunci Universitatea de Stat „V.I. Lenin” din Chișinău), pe care a absolvit-o cu succes în 1976. În anii de studii la facultate i-a avut în calitate de dascăli pe distinșii profesori Vladimir Potlog, Constantin Drachenberg, Mihail Muntean, Iosif Șlaien, Rudolf Enghelgardt, Mihail Volodarski, Anatol Mirkind, Lev Șteiman, Emil Verbițki, Ștefan Panfil(ov), Eudochia Untilă, Ion Niculiță, Pavel Cocârlă ș.a.

Activitatea pedagogică o începe îndată după încheierea studiilor. După absolvirea Universității, profesorul Valentin Tomuleț a activat în calitate de profesor de istorie și educator la Colegiul Republican de Cultură Fizică și Sport din Chișinău. În perioada noiembrie 1976 – noiembrie 1977 a satisfăcut serviciul militar în orașul Sankt Petersburg (pe atunci Leningrad), într-o unitate de transportare a tehnicii militare. După revenire, în decembrie 1978, profesorul Ion Niculiță l-a invitat la facultatea de la Alma Mater, unde a fost angajat în calitate de lector la Catedra de Istorie a URSS, condusă pe atunci de profesorul Anatolie Lisețki. Astfel, istoricul Valentin Tomuleț parcurge toate treptele didactice ale învățământului superior: din martie 1991 este numit lector superior, din ianuarie 1992 – conferențiar universitar și din decembrie 2011 – profesor universitar.

În cadrul facultății asigură predarea cursurilor normative *Stat, societate și mentalități în perioada medievală, Probleme de istorie medievală, Stat, societate și mentalități în epoca modernă, Problema de istorie modernă*, precum și o serie de cursuri speciale: *Evoluția sistemului politic în Rusia (secolele X-XVI), Evoluția sistemului politic în Rusia în secolul al XVII-lea – începutul secolului al XX-lea, Geneza și evoluția capitalismului în Rusia (secolele XVII-XIX): Context european și modele, Geneza și evoluția burgheziei comerciale din Basarabia (anii 1812-1868), Burgheziile europene în epoca modernă: caracteristici generale și ipostaze teritoriale și Managementul patrimoniului documentar*. În cadrul acestor cursuri pof. univ. Valentin Tomuleț se străduie ca tânăra generație să conștientizeze că istoria este, în primul rând, o știință care ne impune pe fiecare din noi, să cugetăm logic și să învățăm a evita greșelile din trecut, să înțelegem că evenimentele istorice exercită o influență majoră asupra prezentului și viitorului nostru.

Odată cu faptul că Valentin Tomuleț este un profesor de excepție, Domnia Sa este și un cercetător științific de valoare, fundamentând prin activitatea sa o adevărată școală de studiere a istoriei Basarabiei între anii 1812-1918, și anume a impactului regimului de dominație țaristă asupra evoluției politico-administrative, social-economice și culturale a spațiului dintre Prut și Nistru. Lucrările științifice ale profesorului Valentin Tomuleț se bazează pe diverse izvoare istorice, o mare parte dintre acestea fiind puse pentru prima dată în circuitul istoric, depistate pe

parcursul anilor în fondurile ANRM, AISR, AIMR, ASRO. O simplă analiză fugitivă a bibliografiei profesorului Tomuleț nu poate să nu impresioneze. Lucrările sale de o înaltă rezonanță științifică au devenit, indubitabil, un instrument inestimabil pentru specialiști, cercetători și studenți. Metoda sa de cercetare aprofundată, modul academic, minuțios de a ajunge la concluzii strict în baza documentelor istorice de arhivă, lupta pentru triumful adevărului științific, îl fac un bun model de distins savant. Valentin Tomuleț este un un nume de referință al istoilogaficiei academice și universitare basarabene, personalitatea sa servind drept exemplu pentru tinerele generații. O dovadă a recunoașterii sale științifice o constituie invitarea sa la congrese și conferințe științifice internaționale, desfășurate la Moscova, Kiev, Minsk, Ufa, Sevastopol, Sverdlovsk, Omsk, Odesa, Vinnița, Cernăuți, București, Iași, Oradea, Timișoara etc. Pentru rezultatele remarcabile obținute, în principal, pe linia creației științifice și a activității didactice, a fost distins de-a lungul anilor cu mai multe diplome și premii pe plan național. Un loc aparte printre multele sale distincții îl ocupă titlul de *Laureat al Premiului Național*, domeniul știință, pentru ciclul de lucrări „Istoria Basarabiei în perioada modernă (1812-1918)” (hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 569, din 19 august 2015), *Ordinul „Gloria Muncii”* (Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 2122-VII, din 02 noiembrie 2016 (însemnul nr. 1797), precum și *Premiul Academiei Române A.D. Xenopol* pentru lucrarea „Basarabia în epoca modernă (1812-1918). (Instituții, regulamente, termeni), Chișinău, Editura „Lexon-Plus”, 2014, 672 p.” (16 decembrie 2016).

Nu putem să nu menționăm marea sa pasiune față de muzica și folclorul românesc, precum și truda sa neobosită pe ogorul conservării și promovării tradițiilor naționale, obiceiurilor, datinilor strămoșilor noștri. În calitatea sa de decan al Facultății de Arte Frumoase, USM, de membru al Comisiei Naționale pentru Salvarea Patrimoniului Imaterial (2012-2018), Valentin Tomuleț susține promovarea patrimoniului imaterial prin studierea folclorului muzical românesc, dansurilor populare și celor autentice.

Dagă Domnule profesor Valentin Tomuleț, la vârsta împlinirii la care ați ajuns, Vă dorim noi realizări, multă sănătate și energie. La acest mic popas aniversar la un hotar între decenii, Vă dorim drum lung cu sănătate și optimism. Vă dorim ani fericiți, sentimente durabile de satisfacție și înălțare sufletească, inepuizabilă energie creatoare, excelentă forță fizică și spirituală, perpetuă armonie spirituală alături de cei dragi. Să rămâneți aceeași personalitate marcantă a științei și educației, neclipsată de timp și să accelerați și în continuare ritmul spre atingerea unor noi ascensiuni profesionale!

Vivat, noster professore! Crescat! Floreat! Semper sitis in flore!

Cristina Gherasim*

* **Cristina Gherasim**, doctor în istorie, cercetător științific coordonator la Institutul de Istorie.